
СТАРЧЕНКО М.В.,
кандидат історичних наук,
старший викладач, кафедра
іноземних мов, НМУ
ім. О.О. Богомольця,
м. Київ

ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ГРУПОВОЇ РОБОТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У МЕДИЧНИХ ВНЗ

Груповою роботою на заняттях з іноземної мови у медичних ВНЗ сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів, напрацюванню умінь групової роботи, опануванню студентами професійних вмінь та навичок, а також вмінь та навичок спілкування іноземною мовою, розвиває мислення, уяву, пам'ять студентів. У статті визначено поняття групової роботи на заняттях зі іноземної мови та показано основні принципи організації даної роботи. Автором наведені приклади організації групової роботи, проаналізовані основні недоліки та переваги даного методу, сформульовані напрями оптимізації групової роботи.

Ключові слова. Груповою робота, ВНЗ, заняття з іноземної мови, недоліки та переваги, оптимізація, медичні ВНЗ.

Групповая работа на занятиях по иностранному языку в медицинских ВУЗах способствует активизации познавательной деятельности студентов, наработке умений групповой работы. В статье определено понятие групповой работы на занятиях иностранного языка, показаны основные принципы организации данной работы. Автором приведены примеры организации групповой работы на собственном практическом опыте, а также проанализированы основные недостатки и преимущества данного метода, сформулированы направления организации групповой работы.

Ключевые слова. Групповая работа, ВУЗ, занятия иностранного языка, недостатки и преимущества, оптимизация, медицинские ВУЗы.

Group activities introduced on the foreign language classes in a Medical school provide for increased interest in learning, acquiring the skills of command activity, mastering the professional abilities and skills as well as the abilities and skills of communicating in foreign language, develop thinking, imagination and memory of the students. The article defines the notion of the students' group activity on the foreign language classes; it shows the main principles of organizing such activity. The author describes examples of such activity applied on her personal experience, analyzes the main advantages and disadvantages of this method, formulates the directions of optimizing the group activity.

Key words. Group activity, Medical school, foreign language classes, advantages and disadvantages, optimizing.

Актуальність теми. Групова робота («робота у групах, зокрема малих») є високоефективним методом навчання, особливо іноземної мови, зважаючи на комунікативно-інтеракційний характер даної дисципліни. Останні реформи та високі вимоги до вищої освіти обумовлюють навчання студентів не лише профільним чи непрофільним дисциплінам, але інтеграцію всіх знань, умінь та навичок для подальшого виконання професійної діяльності. В даному випадку опанування студентами - медиками професійно спрямованої іноземної мови сприяє їх здатності представляти себе як висококваліфікованих спеціалістів світового рівня. Використання методу групової роботи на заняттях з медичної англійської є альтернативою класичному викладанню іноземної мови, водночас групова робота готує студентів до майбутньої роботи в команді, а також сприяє активізації пізнавальної діяльності.

Мета статті – аналіз поняття «групова робота», визначення особливостей групової роботи на заняттях з іноземної мови у медичних ВНЗ, переваг та недоліків, а також формулювання основних напрямків удосконалення даного виду роботи.

Аналіз літератури. Питання групової роботи в контексті вивчення іноземних мов досліджували багато вітчизняних та іноземних вчених та педагогів, такі як А. Бел та Дж. Ланкастер, які власне і започаткували поняття групової роботи[11]. Проблеми організації групової роботи досліджували такі педагоги як В.К. Дяченко[2], Н.В.Пожар, О.Пометун[8], Г.П'ятакова[3], О.Г. Ярошенко, Н.В.Браун[10], J. Mc Nally та інші, причому дані автори дотримуються думки, що групова робота покращує якість навчально-пізнавальної діяльності, мотивує до навчання та підвищує успішність вивчення дисциплін. В.К. Дяченко[2], В.В. Котова[], Г.О. Цукерман та О.Г. Ярошенко активно досліджували основні принципи організації групової роботи як учнів середньо-освітніх шкіл, так і студентів ВНЗ. О. Рівін та В. В. Титова, досліджуючи метод взаємонавчання, визначили групову роботу як оптимальний метод організації навчання[9]. Такі автори як М.В. Артющина[1], В.В. Корнєшук[4], Т.І.Олійник, Н.К.Скляренко та інші, досліджуючи навчання іноземних мов у ВНЗ, приділили особливу увагу навчальним та рольовим іграм та організації їх проведення у ВНЗ, зокрема проведенню їх у малих групах. І.А.Данилович,

А. Duff[12] аналізували використання рольових ігор у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах. В цілому, більшість науковців: С. Крамаренко[5], М.В. Артюшина[1], О. Г Ярошенко, І.П. Підласий[7], О. Пироженко[8] вважають, що групова робота на заняттях створює певні умови для формування позитивної мотивації учіння.

Виклад основного матеріалу. Проведений аналіз літературних джерел дозволив визначити поняття групової роботи як сукупність методів та прийомів навчання, в яких працюють двоє чи більше студентів, задля досягнення спільної мети, при скоординованій взаємодії та спілкуванні. При цьому кількість учасників у груповій роботі повинна бути більше 2, але бажано не більше 6. За умови великої чисельності студентської академічної групи рекомендується розбивати її на підгрупи по 4-5 осіб.

Більшість науковців дотримуються думки, що робота у групах при навчанні іноземних мов сприяє інтерактивності взаємодії та діалогічного мовлення, є індивідуальним методом роботи студентів, а також сприяє напрацюванню студентом великої кількості професійно необхідних характеристик, відтворюючи майбутні професійні ситуації[1, 3]. Робота у групах формує відповідальність, творче мислення, навички самоорганізації та самоконтролю, створює сприятливе навчальне середовище та сприяє підвищенню мотивації до навчання. [2, с. 178-179]. Студенти долають комунікативні бар'єри, навчаються командній роботі та продуктивній взаємодії, опановують стратегії взаємодії та стратегії поведінки у конфлікті. Тобто, таким чином на заняттях студенти не лише опановують знання та уміння з предмету, але й проявляють себе як майбутніх фахівців та проходять етап со-

ціалізації в професію.

Л. Фінк [3, с. 5-6] вирізняє три моделі використання малих груп на заняттях іноземної мови: випадкове використання (casual use), кооперативне навчання (cooperative learning) та командне навчання (team-based learning). Випадкове використання являє собою спонтанні завдання, які викладач надає групам, що являють собою деякою мірою імпровізацію і не потребують попередньої підготовки. Кооперативне навчання являє собою організацію певного завдання для декількох груп, з подальшою презентацією отриманих результатів та порівнянням результатів груп. Так, при вивченні, наприклад, теми «хвороби респіраторної системи», академічна група може бути розділена на 3-4 підгрупи, кожна з яких готує на заняття презентацію та інформацію про певне захворювання(на занятті розглядається 3-4 хвороби). Командне навчання є довгостроковим проектом, та може охоплювати навчання цілими академічними групами, з презентацією вивченого на поза аудиторному заході та оцінюванні груп із присудженням місць (при проведенні конференції, дискусії, тощо, при розподілі виступаючих по командах).

М.В. Артюшина визначає чотири основних принципи групового навчання[1]: соціальна взаємодія студентів(бажано продуктивна), взаємозалежність учасників групового навчання, особиста звітність (що означає, що хоча студенти і представляють групу, кожний несе особисту відповідальність за результати та отримує особисту оцінку), та рівна участь кожного студента. Всі ці принципи вимагають умінь само- моніторингу та взаємного оцінювання від студентів, а також їх можливо дотримуватись тільки при співпраці з викладачем.

В.К. Дьяченко визначає наступні особливості групової роботи студентів на заняттях з іноземної мови[2]:

1. Поділ академічної групи на підгрупи для вирішення певного завдання, з чітким формулюванням завдання, а також критеріїв оцінювання роботи.

2. Студенти в групі працюють під наглядом викладача чи голови групи. Студенти старших курсів можуть працювати без контролю викладача, проте все одно в кожній групі має бути лідер.

3. Викладач на початку роботи повинен наголосити на необхідності рівномірності роботи студентів, аби уникнути ситуації, коли один студент працює, а інший відсиджується, і в кінці група все одно презентує цікаві результати. Завданням викладача є контролювати рівномірну участь студентів.

4. Взаємодія студентів повинна бути конструктивною та сприяти створенню позитивного мікроклімату заняття. Викладач повинен контролювати взаємодію студентів, розвиток конфліктних ситуацій, бажано переводячи конфлікт у продуктивну взаємодію. Особливо актуальним це питання є при роботі першокурсників, які не мають досвіду групової взаємодії, або у групах, де формальний лідер не співпадає з

Проаналізувавши думки вітчизняних педагогів та враховуючи особистий досвід автора, отримуємо певний список недоліків та труднощів організації групової роботи на заняттях з іноземної мови:

1. Організаційні труднощі та недоліки (невміння викладача працювати з групами, несприйняття викладачем нової методики, приверженість класичним методам навчання, нечітке формулювання завдань, відсутність прописаних методичних рекомендацій

для студентів для такого виду роботи).

2. Велика чисельність академічної групи та відсутність структурованості завдань, неправильний розподіл студентів на підгрупи (занадто слабкі студенти в одній групі, відсутність ініціативних студентів у підгрупі, декілька лідерів в одній підгрупі що розхилюють роботу підгрупи).

3. Недостатня технічно-матеріально база для роботи в групах (мале, душне приміщення, відсутність необхідного технічного забезпечення).

4. Неправильно продуманий таймінг, коли викладач невірно розподіляє етапи заняття, і студенти у групах або взагалі не встигають виконати завдання, або не всі групи встигають презентувати свої результати.

5. Особисте несприйняття студентами групової взаємодії, занадто низький рівень підготовки всієї академічної групи (якщо студенти не вміють читати та не знають основ граматики, робота у групі по презентації матеріалу буде важкою та не результативною).

6. Внутрішньогрупові конфлікти, коли через певні особливості робота студентів у групах є малопродуктивною.

Розглянемо певні види вправ групової роботи, які можливо використовувати на заняттях англійської мови у медичному ВНЗ:

1. **Skeleton.** Кожна група отримує картинку скелету та назви кісток на дошці, які вони повинні підписати. Додатково до назви кожної кістки вони отримують неправильне дієслово, три форми якого вони занотовують поруч. Перемагає та команда, яка першою збирає скелет з дієсловами.

2. **Symptoms.** Викладач називає захворювання, групи прописують на аркуші всі симптоми, які вони пам'ятають. Потім група презентує

симптоми, а сусідня група повинна пояснити, чому такі симптоми характерні для хвороби.

Як варіант завдання - викладач презентує аудіо- чи відео- матеріал студентам, після презентації студенти по пам'яті записують симптоматику захворювання (так само - ускладнення, лікування, тощо). Потім групи обмінюються записами і порівнюють, яка група записала більше симптомів.

3. What is characterized by? На дошці викладач записує основні симптоми захворювань. Завданням груп є визначити, що характеризується вказаними симптомами. Для уточнення студенти можуть задавати загальні та спеціальні запитання, група-групи.

4. My future career. Студенти розподіляються по групах, відповідно до майбутнього обраного фаху: престижні професії (хірургія, гінекологія), поширені професії (сімейні лікарі, тощо) та непопулярні професії (патологоанатоми, травматологи, тощо). Кожна група презентує свої майбутні обов'язки, пояснюють, чим їх приваблює вказана професія. Групи обмінюються питаннями, можливий перехід учасників між групами.

5. The specialist required.... Студенти розділені на групи, в кожній групі є певні спеціальності (завданням викладача є прослідкувати, аби були представлені всі спеціальності, які можуть знадобитися). Викладач презентує симптоматику захворювання для кожної групи, студенти вирішують, який спеціаліст повинен працювати з хворобою, спеціаліст задає питання, ставить діагноз. Можливий варіант обговорення діагнозу між групами, дотримання різних точок зору.

6. Development of symptoms. Студенти працюють у групах по 3-4 особи. Вправа корисна на закріплення перфектних часів. Кожна група розпо-

відає стан здоров'я пацієнта на даний момент, потім уявляємо, що минув певний час, та пацієнт хворіє на.... Група повинна визначити, яких змін зазнало здоров'я пацієнта, через деякий час, після лікування, при ускладненнях. Можливий зворотній варіант виконання вправи, коли одна група задумує хворобу та описує зміни, а інша група повинна відгадати хворобу.

7. Surgery. Вправа потребує попередньої підготовки. Викладач роздає студентам картинки з етапами операції (на елементарному рівні, за бажанням студентів - з деталізацією). Студенти повинні скласти етапи у послідовність, група, яка встигає це зробити першою, виграє.

8. Save your patient. Викладач називає хворобу чи стан, який присутній у пацієнта. Група повинна назвати якнайбільше медичних препаратів та рекомендацій, необхідних для лікування. У групі, в якій рекомендацій та препаратів названо найменше, пацієнт «помирає».

Висновки та перспектива подальшого дослідження. Отже, групову роботу на заняттях іноземної мови у медичних ВНЗ можливо визначити як співпрацю двох чи більше студентів, досягнену на опанування професійної іноземної мови та досягнення спільного результату. Використання групової роботи на заняттях іноземної мови сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів та росту мотивації до навчання, навчанню професійних умінь, напрацюванню низки психологічних характеристик, необхідних для подальшої професійної діяльності студентів. Ряд недоліків групової роботи стосується тривалості підготовки та організації роботи викладачем, а також невмінням студентів працювати у групі. Нами були розпрацьовані різні типи вправ для групової роботи сту-

дентів-медиків на заняттях з іноземної мови. Вважаємо перспективним проведення подальшого дослідження впровадження групової форми роботи студентів на заняттях з іноземної мови

у ВНЗ різної фахової спрямованості (наприклад, при навчанні спеціалістів технічних, гуманітарних спеціальностей, тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Артюшина М.В. Взаємозв'язок соціально-психологічних та дидактичних умов групової навчальної діяльності студентів: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти: Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук./М.В. Артюшина – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2000. – 20 с.
2. Дьяченко В.К. Сотрудничество в обучении: О коллективном способе учебной работы: Кн. для учителя. / В.К. Дьяченко // М.: Просвещение, 1991. – 191 с.
3. Комар О.А. Нове покоління обирає інтерактивні технології навчання/ Підготовка педагогічних кадрів у вищих навчальних закладах у контексті процесів глобалізації: Матеріали Всеукраїнської наук.- метод. конф.: м. Умань, 17-18 листопада 2005р./ Ред.. кол. Н.С.Побірченко (гол.ред.) та ін. – К.; Міленіум, 2005. – С. 234-240.
4. Корнещук В.В. Взаимное обучение как нетрадиционная форма организации обучения в высшей школе / В.В. Корнещук // Науковий вісник КДПУ ім. К. Д. Ушинського: Зб. наук. пр. – Одеса: ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2004. – №8-9. – С. 62 - 65.
5. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів / С.Г. Крамаренко // Чернігів : Відкритий урок, 2002. – № 5. –С. 12-16.
6. Морська Л.І., Якимчук Н.В. Робота у малих групах як форма інтерактивної взаємодії на заняттях з іноземної мови. Електронний ресурс. / Л.І. Морська, Н.В. Якимчук // [Електронний ресурс], режим доступу: <http://naub.ua.edu.ua/2013/robo-ta-u-malyh-grupah-yak-forma-interaktyvnoji-vzajemodiji-na-zan-yattyah-inozemnoji-movy/>
7. Підласий І. П. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя / І. П. Підласий // Х. : Основа, 2010. – 158 с.
8. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : науково-методичний посібник / О.І. Пометун, Л.А. Пироженок // К. : А.С.К., 2004.
9. Титова В.В. Проектна методика як ефективний засіб навчання професійно спрямованої інішомовної комунікації / В.В.Титова // Вісник КДЛУ. – К. : КДЛУ, 2000. – Вип.2. – С. 135-139.
10. Brown H.D. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy / H.D. Brown. – [2-nd edition]. – Pearson Education, Inc., 2000. – P.176-191.
11. Fink L.D. Beyond Small Groups: Harnessing the Extraordinary Power of Learning Teams / L. Dee Fink // Team-based Learning: A Transformative Use of Small Groups / [ed. by L.K. Michaelsen, A.B. Knight, L. Dee Fink]. –Westport, CT: Praeger Publishers, 2002. – P. 3-26.
12. Percival E, Ellington H. A Handbook of Educational Technology. - London; N.Y., 1984. - P. 12, 13, 20.